

بررسی وضعیت تزریق خون و عوارض آن در بیماران مراجعه کننده به درمانگاه بیماران بزرگسال تالاسمی تهران

دکتر آریتا آذرکیوان^۱، محمدحسین احمدی^۲، دکتر بشیر حاجی بیگی^۳، دکتر احمد قره باغیان^۴، زهرا شابه پور^۵،
دکتر مهتاب مقصودلو^۶

نویسنده مسئول: تهران، سازمان انتقال خون ایران، مرکز تحقیقات، درمانگاه تالاسمی azazarkeivan@yahoo.com

دریافت: ۸۶/۱۰/۵ پذیرش: ۸۷/۵/۱۳

چکیده

زمینه و هدف: بیماری تالاسمی یک کم‌خونی شدید ارثی است. درمان این بیماران تزریق خون مداوم است. تزریق خون دارای عوارضی است که برخی مربوط به عوارض ایمنولوژیک و برخی عوارض غیرایمنولوژیک مانند افزایش بار آهن و انتقال عفونت‌های منتقله از راه خون شامل هپاتیت C، B و HIV می‌باشد. در این مطالعه عوارض ایمنولوژیک و غیرایمنولوژیک تزریق خون را در بیماران درمانگاه بیماران بزرگسال تالاسمی تهران بررسی نمودیم.

روش بررسی: در این مطالعه - مقطعی، از بیماران اطلاعاتی راجع به مشکلات تزریق خون و سابقه‌ی واکنش‌های حین تزریق خون گرفته شد. هم‌زمان از پرونده‌ی پزشکی بیماران مدارک و اطلاعات ثبت شده در مورد عوارض تزریق خون و نیز متغیرهای آزمایشگاهی شامل فریتین و هپاتیت B، C و HIV جمع‌آوری گردید.

یافته‌ها: تحقیق بر روی ۴۴۱ بیمار (۵۳ درصد مرد و ۴۷ درصد زن با میانگین سنی ۲۲/۶ سال) انجام شد. از این تعداد ۳۶۲ بیمار تالاسمی ماژور (۸۲/۱ درصد) و ۷۹ بیمار تالاسمی اینترمدیا (۱۷/۹ درصد) بودند. متوسط فریتین ۱۸۵۶/۴ نانوگرم در دسی‌لیتر بود. از بین بیماران ۳۶۸ نفر (۸۲/۴ درصد) واکنش به تزریق خون نداشتند در حالی که ۷ نفر (۱/۶ درصد) عوارض همولیتیک (تأخیری)، ۲۵ نفر (۶/۱ درصد) علائم آلرژیک و ۴۱ نفر (۹/۴ درصد) واکنش‌های تب‌زا را در حین تزریق خون بروز دادند. در مورد متغیرهای هپاتیتی، ۱۱۷ بیمار به هپاتیت C مبتلا شده بودند یعنی ۲۸/۴ درصد از بیماران HCVAb مثبت بودند. در مورد هپاتیت B، ۳۶۹ بیمار (۸۷/۷ درصد) HBsAb مثبت و ۸۰ بیمار (۱۹/۲ درصد) HBcAb مثبت داشتند و طبق تعریف بیمارانی که واکسن دریافت کرده و به آن جواب داده بودند ۳۰۰ نفر (۷۰/۳ درصد) بودند. در مجموع ۳۶۶ بیمار (۸۵ درصد) در مرکز ما در مقابل هپاتیت B ایمن بودند. ۴۰ نفر (۹/۴ درصد) از بیماران به واکسن پاسخ نداده و ۳ نفر (۰/۷ درصد) ناقل بودند. در مورد HIV مورد مثبتی وجود نداشت.

نتیجه‌گیری: عوارض تزریق خون و ثبت دقیق آن‌ها از مراحل مهم در طب انتقال خون می‌باشد که می‌تواند نقش مهمی در برنامه‌ریزی‌های سازمان انتقال خون داشته باشد اما متأسفانه در ایران آماری در مورد عوارض تزریق خون وجود ندارد و اطلاعات موجود به صورت پراکنده و فقط در پرونده‌ی پزشکی بیمار است. از این رو ضروری است که ارتباط مستمر و مداومی بین مراکز بیمارستانی و سازمان انتقال خون ایران باشد که عوارض را به صورت مرتب به سازمان گزارش و پیگیری کند. سیستم Hemovigilance یا ارتباط شبکه‌ی کامپیوتری و ارسال گزارشات از این طریق، بین مراکز بیمارستانی و سازمان انتقال خون ایران، می‌تواند راه حل مناسبی باشد.

واژگان کلیدی: تالاسمی، عوارض تزریق خون، عفونت‌های منتقله از راه خون، هپاتیت B، هپاتیت C

- ۱- فوق تخصص هماتولوژی، عضو هیأت علمی سازمان انتقال خون ایران، مرکز تحقیقات ۲- کارشناس ارشد هماتولوژی، عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی قزوین
- ۳- پزشک عمومی، سازمان انتقال خون ایران، مرکز تحقیقات ۴- دکترای ایمنوهماتولوژی بالینی، عضو هیأت علمی سازمان انتقال خون ایران، مرکز تحقیقات
- ۵- کارشناس بانک خون، سازمان انتقال خون ایران، مرکز تحقیقات ۶- متخصص پزشکی اجتماعی، عضو هیأت علمی سازمان انتقال خون، مرکز تحقیقات